U.G. 3rd Semester Examination - 2021

SANSKRIT

Course Code: BSNSCCHT302

Course Title: Sanskrit Composition and Communication

Full Marks : 40 Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. अधस्तनेषु प्रश्नेषु **दशानां** प्रश्नानां संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च अतिसंक्षेपेण उत्तरं प्रदेयम् : 1×10=10

   i) लघुसिद्धान्तकौमुदी केन विरचिता?

   ii) संस्कृतशब्दे को धातुः कश्च प्रत्ययः?

   iii) शुषः क्तप्रत्यये किं रूपम्?

   iv) हितशब्दे को धातुः कश्च प्रत्ययः?

   v) कस्तावत् हेतुकर्ता? उदाहरणं प्रदीयताम्।

   vi) 'हरिः सेव्यते' अत्र हरिः अनुक्तः वा?

   vii) प्रातिपदिकार्थ... वचनामात्रे प्रथमा इति सूत्रे वचनं नाम किम्?

   viii) सप्तम्यधिकरणे च इति सूत्रे चकारद् कुत्र सप्तमीविभक्तिः भवति?

   ix) 'कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानम्'—इति सूत्रे कस्य कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानं भवति?

   x) 'कर्तृकरणयोस्तृतीया'—इति अत्र कति पदानि सन्ति?

   xi) 'रामेण बाणेन हतो वाली'—इति वाक्ये 'रामेण' पदे केन सूत्रेण तृतीया विहिता?

   xii) 'गां दोग्धि पयः'—इति अत्र वाक्ये केन विशेषणेन अविवक्षितं कारकं कर्म भवति?

   xiii) 'लक्ष्या सेव्यमानः हरिः'—इत्यत्र सेव्यमानः पदस्य का व्युत्पत्तिः?

   xiv) कृधातोः ल्युटि किं रूपं भवति?

   xv) कारकेषु पाणिनिना आदौ किं कारकम् आलोचितम्?

2. निम्नलिखितानां केषाञ्चित् **पञ्चप्रश्नानामुत्तरं** देवनागरीलिप्या संक्षेपेण संस्कृतभाषया च दीयताम् : 2×5=10

   i) अनभिहिते कर्तरि केन सूत्रेण का विभक्तिः भवति?

   ii) राजा दरिद्रेभ्यः धनं ददाति इति वाक्ये धनशब्दः कस्य धातोः केन सूत्रेण किं कारकम्?

   iii) का तावत् क्रियार्था क्रिया? क्रियार्थायां क्रियायां कः प्रत्ययः भवति?

   iv) 'रामेण अहं पठन् दृश्ये'—इति वाक्यस्य वाच्यपरिवर्तनं कार्यम्।

v) ‘ध्रुवमपायेऽपादानम्’—इति सूत्रे ध्रुवशब्दस्य अपायशब्दस्य च कोऽर्थः?

vi) पच्-धातोः क्तप्रत्ययस्य तकारस्य वकारादेशः केन सूत्रेण भवति?

vii) कौ तावत् निष्ठासंज्ञकौ प्रत्ययौ? किं सूत्रमस्ति?

viii) गम्-धातोः कर्मणि शतृशानचोः कः प्रत्ययः भवति? किं च रूपं भवति?

3. अधस्तनेषु प्रश्नेषु प्रश्नद्वयं संस्कृतभाषया समाधेयम् :

$5 \times 2 = 10$

i) संस्कृतानुवादः कार्यः :

আমার ভাই গঙ্গায় স্নান করতে কলকাতা গেছে। রোগীর ঔষধ খাওয়া উচিৎ। আমাদের রামায়ণ ও মহাভারত পড়া উচিৎ। বেনারসে গিয়ে মা বিশ্বনাথ দর্শন করবেন। সুসংবাদ শুনে আমার পিতামহ খুশী হলেন। ছেলেগুলি হাসতে হাসতে বিদ্যালয়ে যাচ্ছে। রাজা পণ্ডিতের পড়া শ্লোকটি শুনলেন। এই কাজটি অনেক স্ত্রীলোকে করেছে। তুমি অনেক বই কিনেছ ও পড়েছ। মহাবিদ্যালয়ের গ্রন্থাগারে অনেক বই আছে। এই বালিকারা রামায়ণ পড়েছে।

अथवा

“संस्कृतभाषया गतिबुद्धिप्रत्यवसानार्थशब्दकर्माकर्मकाणामणि कर्ता स णौ”—इति सूत्रस्य व्याख्यानं क्रियताम्।

ii) बंङ्गभाषया अनुवादः कार्यः :

स तत्र अटन्तं व्याधम् अपश्यत्। गर्दभः उच्चैः शब्दं कुर्वाणः तदभिमुखं धावति। अत्र मद्दत्तां वृत्तिं भुञ्जानानां पण्डितानां पञ्चशती तिष्ठति। एतान् न हन्तुम् इच्छामि घ्रतः अपि मधुसूदन। रुदती भयेन कम्पमाना च सा एवम् आह। काक्या कनकसूत्रेण कृष्णसर्पः व्यापादितः। मया धर्मशास्त्राणि अधीतानि। अहम् अधुना एव गन्तुम् इच्छामि। मद्वचनं श्रोतुम् अर्हन्ति भवन्तः। स्वामिगुणाः न शक्यन्ते विस्मर्तुम्। कः अन्यः हुतवहात् दग्धुं प्रभवति। अस्ति मे विभवः सर्वं परिज्ञातुम्, न च खलु परिभोक्तुं नापि शक्नोमि हातुम्।

iii) संस्कृतभाषया ससूत्रं कर्तृकारकम् अवलम्ब्य नातिदीर्घः प्रबन्धः लिख्यताम्।

4. संस्कृतभाषया कश्चन **एकः** प्रबन्धः वैशद्येन लेखनीयः :

$10 \times 1 = 10$

i) कोरोणा-महामार्याः छात्रजीवने प्रभावः।

ii) शिक्षायाः मानोन्नयने अवलम्बनीयोपायाः।

iii) तव माहविद्यालये छात्रैः शिक्षकैः आधिकारिकैः वा नियमोल्लङ्घनम्।